

ἐξετάσεις παρέλθωσι, περὶ αὐτῶν δὲν μεριμνᾷ πλέον, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς ἄλλα ἀντικείμενα, ἐκδιώκοντα τῆς μνήμης του τὰ προδιδαχθέντα· ἐν ᾧ μετὰ τὸ τέλος τῶν ὅλων σπουδῶν ἡ γενικὴ ἐξέτασις εἶναι βεβαία ἀποδείξις οὐ μόνον περὶ τοῦ τί ἐδιδάχθη ὁ φοιτητής, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τί ἔμαθε. Τρίτον δὲ τέλος, οὐδ' ἔχει τις τὸ δικαίωμα, πλὴν ἰσως τῶν δαπανώντων γονέων, νὰ ἐρευνήσῃ τί ἔμαθεν ὁ φοιτητής ἐν τῷ διςπλήματι τοῦ ἔτους, διότι ὁ τι μανθάνει τὸ ἔμαθε δι' ἑαυτὸν καὶ οὐχὶ διὰ τινος ἄλλον, καὶ ὑποτίθεται ὁ φοιτητής, ὡς εἰπομεν, νέος ὥριμος τὸν νοῦν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ὑπεύθυνος· μόνον δὲ κατὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων, ἡ κοινωνία, πρὶν ἢ δώσῃ εἰς τὸν φοιτητὴν διπλῶμα χορηγοῦν αὐτῷ δικαιώματα ἐφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐπιβρῶν δύναμενα νὰ ἔχωσι ἐπὶ τῆς τύχης τῆς, δικαιοῦται νὰ πληροφορηθῇ ὁποῖός τις εἶναι οὗτος ὃν κηρύττει ἄξιον νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς ἀρχάς, ν' ἀσκήσῃ διάφορα ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, καὶ τοῦτον κυρίως τὸν σκοπὸν ἔχει ἡ ἐξέτασις τοῦ διδάκτορος, καὶ ἡ ἄλλη ἢ τοῦ τελειοδιδάκτου, ἡ ἀπαιτούσα ὀλιγωτέρας μὲν σπουδᾶς, συγχρόνως ὅμως καὶ ὀλιγώτερα δικαιώματα χορηγούσα. Παρ' ἡμῖν ἐν τῇ φιλολογικῇ σχολῇ ὑπάρχουσι διὰ διατάγματος καθιερωμένοι καὶ αἱ διδασκαλικά λεγόμεναι ἐξετάσεις, χορηγοῦσαι μετὰ διετῆ δόκιμον φοίτησιν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τὸ δικαίωμα τοῦ μετέρχεσθαι τὸν δημόσιον διδάσκαλον. Καὶ ἄλλοτε μὲν, ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων ᾖ ἀνεπάρκης πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ πρὸς τὴν παιδείαν ὁργάνου ἔθνους, τὸ μέτρον τοῦτο ᾖ ἀναγκασιότατον. Ἦδη ὅμως, ὅτε τὰ σχολεῖα ὑπερεπληρώθησαν, καὶ ὑπεράριθμοι διδάσκαλοι μένουσι, καὶ ὁσημέραι πεπαιδευμένοι νέοι ἐξέρχονται τοῦ πανεπιστημίου, τὸ μέτρον τοῦτο ἐξακολουθοῦν, μόνον ἀποτέλεσμα θέλει ἔχει ν' ἀναβιβάζῃ τὴν ἡμιμάθειαν εἰς τῶν σχολείων τὰς ἑδρας, καὶ ἰσως μόνον διὰ τὴν ἐκτὸς Ἑλλάδα πρέπει εἰσέτι νὰ ἐπιτρέπηται, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἐκεῖ ἑλλειψὶς διδασκάλων.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἀλήγητος τῶν διδασμάτων τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης διδαστηρίων, τῶν περιδόξων ἐκείνων ἐργαστασιῶν τῆς ἐπιστήμης, ἐν οἷς ἡ ἀνθρώπινη διάνοια οὐ μόνον καλλιεργεῖται εἰς ὑπεράτην ἐντέλειαν, ἀλλὰ, γονιμοποιούμενη, καὶ νέους καὶ ἀξιολόγους καρπούς παράγει. Διὰ τοῦτο εὐκταῖον εἶναι βεβαίως διὰ τοὺς δυνάμενους τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν, νὰ ἐπισκέπτονται καὶ τὰ περιφημότερα τῶν εὐρωπαϊκῶν καταστημάτων, καὶ νὰ διακούμεσι τῆς ἐπιστήμης ἀμέτῳ ἀπὸ τῶν στομάτων τῶν εὐκλεῶν πατέρων αὐτῆς. Ἀλλὰ τὰς τοιαύτας ἐπιστημονικὰς ἀποδημίας δὲν συμβουλεύομεν εἰμὴ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι σπουδῶν, διότι, ἂν εἶναι εὐκταῖον ὁ Ἕλλην σπουδαστὴς νὰ γίνηται ἄκρος πεπαιδευμένος, εὐκταιότερον πάντων εἶναι νὰ μένῃ ἀκραιφνὴς Ἕλλην, καὶ νὰ συνδέηται διὰ τῶν συμπαθειῶν, διὰ τῶν ἐντυπώσεων, διὰ τοῦ πρώτου γάλακτος τῶν ἰδεῶν ἃς ἐβήλασε μετὰ τῆς πατρίδος ἐκείνης, ἣν πάσχουσιν πρέπει νὰ ἀγαπᾷ, ἣν μικρὰν πρέπει νὰ μὴ περιφρονῇ, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ

παντὶ σθένει ν' αὐξήσῃ· πρέπει ἡ διάνοιά του, πρὶν ἢ λάβῃ ἄλλον χρωματισμὸν, νὰ γίνῃ κυρίως ἑλληνική, ἐκτὸς ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ σπουδαί του, εἰς τὴν μητρικὴν γινόμεναι γλώσσῃ, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβρῶν τῶν ἰδεῶν εἰς ἃς ἀντράρῃ, θέλουσι χωρῆται πολὺ ταχύτερον, καὶ γίνῃ πολὺ εἰλικρινέστεραι καὶ ἐμβριθέστεραι, καὶ πολὺ τελετροώτερον θέλει εἶσθαι τὸ ἐν Εὐρώπῃ αὐτῶν συμπλήρωμα.

Ἐπὶ τοιαύτων γενικῶν βάσεων, ὧν πολλὰς συνιστῶσι τὰ πονήματα ἃ ἐζητάταμεν, πολλὰ δ' εἰσὶ πλείστων καὶ εὐρυτέρων ἀναπτύξεων δεκτικαί, στηριζομένη ἡ ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις, δύναται νὰ προσδοκηθῇ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν, καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ ἔθνους ἀνὰ πλάστιν. Διότι πάσης ταύτης τῆς μηχανῆς τελείας εἰς πλήρη καὶ σκόπιμον κίνησιν, ἡ κυβερνήσις θέλει εὐρίσκει τὰ κατάλληλα πρὸς τὴν εὐεργετικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν ὄργανα, καὶ εἰς μῖτος καὶ περιφρόνησιν παραδιδόμενων τῶν ἀπαισιῶν ἀρχῶν, ὅτι τινὲς κατὰ κοινωνικὴν θέσιν, καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς διανοητικῆς αὐτῶν καλλιέργειας, ἔχουσι δικαίωμα εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ τῶν ἐπὶ ἀπαισιωτέρων ἐκείνων διαιρέσεων μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ ἑτεροχθόνων, μεταξὺ τῶν ἐκ πατραγαθίας προνομιούχων καὶ τῶν ἐκ γενετῆς ἀτίμων καὶ ἀποκλήρων, θέλει εἰσάχθῃ ἄλλη σωτήριος καὶ ἠθικωτάτη διαίρεσις μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων καὶ τῶν ἀπαιδευτῶν, καὶ εἰς προσέλευσιν εἰς τὰς ἀρχάς καὶ εἰς πρόσκτησιν οἷου δήποτε δικαιώματος, δυνάμενου νὰ ἔχῃ ἐπιβρῶν τινὰ ἐπὶ τῆς εὐημερίας τοῦ ἔθνους, ἢ μέρους αὐτοῦ, ὡς πρώτιστον προσὸν δύναται καὶ πρέπει τότε ν' ἀπαιτῆται οὐχὶ ἡ καταγωγὴ, ἀλλὰ τι τῶν σπουδῶν διπλῶμα, διηρημένων εἰς βαθμοὺς ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὰ δικαιώματα ἃ παρέχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τότε μόνον ἡ κοινωνία αὕτη δύναται ν' ἀναδειχθῇ ἀξία τῶν ἐξηγουμένων ἐκείνων μεθ' ὧν καυχᾶται ὅτι κατατάσσεται, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἀξία τοῦ μεγάλου ὀνόματος, ὃ παρέμεινεν αὐτῇ εἰς κληρονομίαν πολύτιμον.

Ῥ.

ΜΕΛΙΚΟ - ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

— ο —

Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο καὶ λαμπρὸν μνημεῖον τὸ περικλείον ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς σοφίας τοῦ ἀρχαίου καὶ μεσαιωνικοῦ κόσμου, ἀνηγέρθη δαπάνῃ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ζ', καὶ ἐπιστάσι τοῦ περιφανοῦς ἀρχιτέκτονος Βοναρότη. Ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσώπου καὶ τοῦ περίεξ μικροῦ προδόμου ὑψοῦνται εἰκοσιτέσσαρες στῆλαι καὶ τινες παστάδες ἐντὸς τῶν ὁποίων θέλουσι στηθῇ οἱ συμβολικοὶ ἀνδριάντες τῶν ἐπιστημῶν. Ἀνω δὲ τῆς πύλης ἀναγινώσκεται λατινιστὶ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ·

D. O. M.

Deo praesidibusque familiae divis
Clemens VII. Medices Pont. Max.
Libris opt studio Majorum et suo undiq:
conquisitis
Bibliothecam ad Ornamentum patriae
Ad civium suorum utilitatis D. D.

—o—

Τριπλή σειρά βαθμίδων ἔχει εἰς τὴν αἰθούσαν μῆκος μὲν 80, πλάτος δὲ 20 πήχεων ἔχουσιν, καὶ φωτισμένην ὑπὸ 15 μεγάλων παραθύρων, κεχρωματισμένων ἔχοντων τοὺς ὑέλους. Τὸ ἔδαφος ἐστὶ κατεσκευασμένον ἐξ ὀπτῆς λευκοχρόου γῆς με ἀραβουργῇ κοσμήματα (arabesques), παρεμφερῆ πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ζυλικά ἀνάγλυφα.

Ὁ δὲ τρόπος τῆς διατάξεως τῶν βιβλίων σχεδιασθεὶς ἐπίτης ὑπὸ τοῦ Μ. Βοναρότη, εἶναι διάφορος τοῦ ἐν χρήσει εἰς πάσας τὰς ἄλλας βιβλιοθήκας· καθότι ἐκατέρωθεν τῆς αἰθούσης εἰσὶ 44 σειραὶ θρακίων, ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν ἴσως ἀριθμὸς ἀναλογίων (pluteum), ἐφ' ὧν κεῖνται πλαγίως ἐν πρὸς ἐν τὰ χειρόγραφα προσηρτημένα εἰς ἐκεῖνα διὰ μικρᾶς σιδηρᾶς ἀλύσεως· ἐν δὲ τῇ πλευρᾷ ἐκάστου ἀναλογίου προσηρτῆται ἄδαξ, ἐφ' οὗ καταγράφονται καθ' ὅλην τὰ περιεχόμενα βιβλία.

Εἰσερχόμενος κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Λαυρεντιανὴν βιβλιοθήκην ἐκυριεύθη ὑπὸ αἰσθήματος ἱεροῦ σεβασμοῦ συνάμα καὶ λύπης, καθότι ἐνθάδε αὖ ὡς ἐν « ἀπορρήτῳ τινὶ Ἀκροπόλει ὁμοῦ μετὰ τὸ κλέος τῆς ἡ ἀρχαίας Ἑλληνικῆς παιδείας, σώζονται καὶ φρουροῦνται ἡ μνήμη καὶ τὰ δικαιώματα τῆς νεωτέρας τέρας Ἑλληνικῆς ἐθνικότητος », λέγει ὁ ἡμέτερος Σ. Ζαμπέλιος.

Οἱ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες φεύγοντες τὴν ἐν Βυζαντίῳ δουλείαν εὔρον ἐν Ἰταλίᾳ, κυρίως ἐν Ἐφρουρίᾳ, προστασίαν καὶ καταρύγιον. Ὑπῆρχε τότε ἐν Φλωρεντίᾳ ὁ περικλεῆς οἶκος τῶν Μεδίκων περὶ ὧν ἐπεκράτησεν ἡ δοξα, ἵσως διότι ἐδειχθησαν τοσοῦτον γενναῖοι κηδεμόνες καὶ φίλοι τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅτι κατήγοντο ἐξ Ἑλλήνων, ἐξ Ἰταλιαντῶν τὸ πρωτότυπον αὐτῶν ὄνομα *Iatroi* ἢ *Iatrucci*.

Κοσμάς ὁ Μεδίκος ὁ καὶ Πατὴρ τῆς Πατρίδος ἐπικληθεὶς (1389—1464) ἀνὴρ εὐφυῆς, ἦν κατ' ἀρχὰς ἀπλὸς ἐμπορος· συναναγών δὲ πλοῦτον πολὺν, ἔδαπανα αὐτὸν θαυσιλῶς ὑπὲρ τῆς παιδείας, ἀποστέλλων ἐπὶ τούτου ἄνδρας εἰς τε τὴν Ἑλλάδα, Ἀσίαν καὶ Αἴγυπτον, ὅπως δι' ἀνδρῶν ἀναλωμάτων συλλέγῃσι πολὺτιμα χειρόγραφα. Πλείστοι ὁμογενεῖς συνήργησαν εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην, εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἦν καὶ ὁ Λάσκαρις.

Πρῶτος λοιπὸν ἤρξατο τὴν σύστασιν τῆς Βιβλιοθήκης ὁ Κοσμάς οὗτος· κατόπιν δὲ ὁ ἐγγονος αὐτοῦ Λαυρέντιος (1448—1492) ἐμπορος καὶ αὐτός, ἀναγορευθεὶς διὰ τὰς ἀρετὰς τοῦ Δούξ. Οὗτος ἦν μα-

θητὴς τοῦ Ἀργυροπούλου (1) καὶ ἐπεκλήθη *Μεγ-λοπρεπὴς*, *Lorenzo il Magnifico*, καθὼ ἐνθερμος ἐραστὴς καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρῶν τῶν πρὸς αὐτὴν συνεργείᾳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πάπα Λεόντος Ι', χρηματίσαντος μαθητοῦ τοῦ Χαλκοκονδύλου, καὶ ἀναδειχθέντος ἐπίσης φιλοκάλου (1513—1521), ὡς καὶ Κλήμης ὁ Ζ', καὶ ὁ Δούξ Κοσμάς Α'.

Τὰ ὑπάρχοντα σήμερον χειρόγραφα ἀριθμοῦνται εἰς δέκα περίπου χιλιάδας, Ἑβραϊκά, Σινικά, Ἀραβικά, Χαλδαϊκά, Συριακά, Ἑλληνικά, Λατινικά, Ἰταλικά κτλ. Ἐκ δὲ τούτων 3000 εἰσὶν ἐκ μεμβράνης.

Τὰ δὲ ἀρχαιότερα καὶ πολυτιμότερα εἰσὶ τὰ ἑξῆς: α) Χειρόγραφον ἐκ μεμβράνης τῶν ποιημάτων Βιργιλίου τῆς Β' ἑκατοντητηριίδος Μ. Χ.

β) Χειρόγραφον ἐκ λεπτοτάτης μεμβράνης· εἰς δύο τεύχη τῶν Πανδεκτῶν Ἰουστινιανοῦ.

Τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι εἶναι τὸ ἀρχέτυπον ἐξ οὗ μετεφράσθησαν τὰ Βασιλικά, ἀλλ' ἡ ἐπικρατεστέρη γνώμη εἶναι ὅτι ἀντεγράφη περὶ τὴν ΣΤ' ἑκατοντητηρίδα· ἄλλοι δὲ πάλιν τὸ θεωροῦσι τῆς Θ' (2). Κύρηθὲν τὸ 1135 εἰς τὴν πόλιν Ἀμάλφην ὑπὸ τῶν Πισσαίων, μετεκομίσθη εἰς Πίστας ὅπου διατηρεῖται μέχρι τοῦ 1406, ὅτε μετεφέρθη εἰς Φλωρεντίαν ὡς τρόπαιον νίκης.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐδεικνύετο εἰς τοὺς ξένους ἐν τῷ Παλατίῳ τῆς Δημοκρατίας ὡς ἄλλο ἱερὸν λείψανον ὑπὸ τῶν Μοναχῶν, ἀσκεπῇ ἔχοντων τὴν κεφαλὴν καὶ κρατούντων λαμπάδας ἀνημμένας.

γ) Ὁμήρου Ὀδύσσεια ἐκ μεμβράνης με ὥραϊα στοιχεῖα, καὶ καλῶς εἰργασμένης μικρογραφίας.

δ) Πτολεμαίου Γεωγραφικῶν ἐκ μεμβράνης, μετὰ Πινάκων κεχρωματισμένων.

ε) Ἀργυροπούλου Ἰωάννου, μετάφρασις Λατινικῆ τῶν Ἀριστοτέλους Πολιτικῶν, ἀφιερωθεῖσα τῷ Πέ-

(1) Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος Κωνσταντινουπόλιτης εἰς τῶν σοφωτέρων καὶ περιουσιωτέρων ἀνδρῶν τῆς ΙΗ' ἑκατοντητηριίδος. Ἀλωθείσης τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1453 ἔτος, μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου περιεπλανᾶτο ἐξήριστος, καὶ τέλος κατέφυγεν εἰς Φλωρεντίαν πρὸς τὸν Κοσμά Μεδίκῳ, ὅστις γενναῖως τότε ὑπεδέχθη αὐτὸν, καὶ ἀνέθεσεν αὐτῷ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ Πέτρου καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ Λαυρεντίου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν Φλωρεντίᾳ κατόπιν δὲ ἐν Ρώμῃ ἐδίδαξε δημοσίᾳ τὰ Ἑλληνικά γράμματα καὶ τὴν φιλοσοφίαν, σεβόμενος καὶ τιμώμενος πρὸς πάντων τῶν πεπαιδευμένων, ἔτελεύτησε δὲ ἐδόξμηκοντούτης τὸ 1480. Τοῦτον ἔσχε διδάσκαλον ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ ὁ Ἀγγελος Πολιτιανὸς, ὡς μαρτυρεῖ αὐτὸς οὗτος ἐν τοῖς Συμμίκτησι.—Aug. Politianus Miscellanea, cap. I.

(2) ΣΗΜ. ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ. Πολλοὶ σοφοί, ἐξ ὧν καὶ ὁ Πολιτιανὸς ὁ τῶντι σοφῶς ἐπιδιορθώσας τοὺς Πανδεκτάς, δοξάζουσιν ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐστὶ ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν, καὶ ὅτι πιθανῶς εἶναι μετὰ τὴν χεῖρ τοῦ Τριδωνιανοῦ, διότι τὰ πρόσμα αὐτῆς ὑποστιγμᾶς οὐτε στιγμᾶς ἔχουσιν. Ἄλλοι δὲ ὑποθέτουσιν ὅτι ἡ ἡγοράσθη ὑπὸ ἐμπόρων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ μετεφέρθη ὑπό τινος ἐξάρχου εἰς Βαβυλῶνα. Ἡ οὕτως ἢ ἄλλως, βέβαιον εἶναι, ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν σωζομένων Πανδεκτῶν, καὶ θεωρεῖται τὸ πρωτότυπον ὅλων τῶν ἄλλων.

τῶν Μεδίκων. Πρώτον χειρόγραφον μετὰ μικρογραφίαν.

ς) Τὰ συγγράμματα Δάντη, Πετράρχα, Βοκαίου καὶ ἄλλων Ἰταλῶν κλασικῶν (1).

Πολύοτα τῶν διατηρουμένων χειρογράφων ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ εἰσὶν ἀνέκδοτα εἰσέτι, ἰδίως δὲ τῇ: ἕως μέχρι τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος, ἀποβλέποντα τὴν ἱστορίαν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων χρόνων τοῦ ψυχροβαρύντος ἔθνους ἡμῶν, ἄλλως δὲ γεγονότων σκοτεινῶν ἢ ἀγνώστων εἰσέτι εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Δὲν ἤθελεν ἄρα εἶσθαι ἐπωφελὲς ἐπιχειρήμα ἡ σύστασις ἐπιτροπῆς ἐξ ἀνδρῶν εἰδημόνων περὶ τῆς παλαιογραφίας καὶ ἀρχαιολογίας, ἥτις ν' ἀνελάβῃ τὸ ἐπίπονον μὲν ἀλλ' εὐνοφελὲς ἔργον τῆς ἐκδόσεως τῶν πολυτίμων χειρογράφων τούτων;

Πόσον ἤθελον διαφωτίσει τὴν πατρίαν ἡμῶν ἱστορίαν!

Ἄς μιμηθῶμεν κατὰ τοῦτο τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης: ἔθνη, τοὺς Γερμανοὺς, Γάλλους, Ἰταλοὺς αἵτινες, ἐννοήσαντες τὴν ἐκ τούτου ὠφέλειαν, ἀνέλαβον μετὰ ζήλου τὰς τοιούτου εἰδους ἐρευνας πλουτίζοντες καὶ διαλευκαίνοντες τὴν πατρίαν αὐτῶν ἱστορίαν διὰ τῆς δημοσιεύσεως συλλογῶν ἀνεδότων ἀρχαίων ἐγγράφων — *Documenta inedita* (2).

Ἡ ἀκατέργαστος δὲ αὐτως εἰπεῖν αὕτη ὕλη χρησιμεύει πρὸς ἀνέγερσιν ἱστορικοῦ ἀφάρτου ἔθνικοῦ μνημείου.

Ἡ συλλογὴ τῶν ἐγγράφων δύναται νὰ δημοσιευθῇ ὑπὸ τῶν ἐξῆς τίτλων:

(1) Περί χειρογράφων τῆς Λαυρεντιανῆς ἐγράψαν ὁ Guglielmo Langio Divesse, de M. SS. Graeci, ὁ Arrigo Ezio Danese.

Ὁ βιβλιοθηκῆριος Βανδίνης ἐξέδωκε τρίτον καταλόγον εἰς πῦλλον τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, τὸ περιεχόμενον αὐτῶν μετὰ μεγίστης ἀκριθείας ἐλθέτω, ὑπὸ τῶν τίτλων

Catalogus Codicum manuscriptorum Bibliothecae Laurentianae

Ang. Mar. Bandinius

Ejusdem Bibliothecae regius praefectus Recensit, illustravit edidit. In eo ejus vis Codicis accurata descriptio et operum singulorum notitia datur, Vetusiorum specimi vel exhibentur edita suppletur et emendatur. Florentiae 1764—1770 Tom. 3. in fol.

Ὁ Α' περιέχει τοὺς πατέρας τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἄλλα θεολογικὰ συγγράμματα.

Ὁ Β' Ἀριθμητικούς, Μαθηματικούς, Ποιητάς, Φιλοσόφους, Ῥήτορας, Ἱστορικούς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους μέχρι τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ Γ' Φιλοσόφους, Ἱατροὺς, Χειρουργοὺς, Ἠθικολόγους, Πολιτικούς, Νομικοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους.

ΣΗΜ. ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων περιγραπτῶν χειρογράφων καταλέγομεν καὶ τὸ σπουδαῖον τετραπλευράγγυλον, ὃ ἐθαυμάσαμεν κατὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἡμετέραν διατριβήν, καθωραϊσμένον καὶ δι' εἰκοσιεξ μικρογραφίαν. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐγράφη ἐν Μεσσηνίᾳ τὸ 586 ἔτος, καὶ, ὡς λέγεται, δὲν περιέχει τὴν ἱστορίαν τῆς μεγαλίδος, οὐτε τὴν ἐρημίαν τῶν λέξεων λαμβάνουσαν.

(2) Ὁ ἀκάματος ἐκδότης Κ. Visschers ἐν Φλωρεντίᾳ ἐπεχείρησε γιγαντιαῖον ἔργον, τὴν ἐκδόσιν τῶν ἀρχαίων ἐγγράφων περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἰταλίας, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει ἤδη τοὺς 42 τόμους. Οἱ πλέον διακεκριμένοι ἄνδρες ἀσχολοῦνται εἰς τοῦτο διὰ ἐπιμάνων ἐρευνῶν, προσφέροντες οὕτω μεγίστην ὠφελισίαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ.

ἦτοι.

Ἀνέκδοτα Ἑγγράφα πρὸς διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

— ο —

Χειρόγραφα τῆς Λαυρεντιανῆς Βιβλιοθήκης πρὸς ἐρευνας.

Χειρόγραφον — Plutens LXXIV Cod XIII — ἐκ χάρτου εἰς 8ον τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος καλῶς γεγραμμένον, ἐκ φύλλ. 316.

Τίτλος αὐτοῦ — Ἰπποκράτους Ἔργα· ἡ μᾶλλον, Ἰπποκράτους, Ἰωάννου Ἀκτουαρίου, Ἐπιπλήτου, Ἰσοκράτους, Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Φωκυλίδου, Μάρκου Ἀντωνίου, Γεωργίου Γεμιστοῦ, Μάρκου Εὐγενικοῦ, Νικηφόρου Γρηγοῦ, Μανουὴλ τοῦ Καλέκα, Νικολάου Καβάπτα, Γεωργίου Σχολαρίου, Ἰσαὰκ Ἀργύρη, Ἀγαπητοῦ Διακόνου καὶ ἄλλων συγγράμματα διάφορα.

Ἐν σελ. 241 σώζονται αἱ ἀκόλουθοι δύο ἀνεπίγραφοι ἐπιστολαὶ τὰς ὁποίας ἀντέγραψα ἀκριβῶς τηρήσας τὴν ὀρθογραφίαν.

« Ἀρα κακὸς ἐφάνην ποτὲ πρὸς σὲ καὶ τὸν τῆς
» φιλικῆς δεσμῶν οὐκ ὀρθῶς ἐτήρησιν καὶ διὰ τοῦτο
» ἐξ ὅτου περ ἀπῆρας ἀμειδόμενός με τοῖς ἔσοις,
» οὐκ ἤξιωσας ἐπιστεῖλαι μοι; ἡ τοῦτο μὲν οὐκ
» ἐστὶν ἐστὶ δὲ τὸ παντάπασιν ἐκβαλεῖν με τῆς σῆς
» διανοίας καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλειν δεικνύειν, ὡς
» οὐ πώποτε συνεγένου μοι. ἡ τούτων μὲν οὐδέ-
» τερον ἐστίν, ἐστὶ δὲ τὸ μηδαμῶς ἄξιον οἰήσθαι
» με σὺν εὐμοιρῇται γραμμάτων. λῦσον δὲ ταυτηνὴν
» τὴν ἀπορίαν ὧς γενναῖε δι' ἐπιστολῆς καὶ μὴ μὲ
» νομίζεις ἐάσθαι ὡς καταφρονοῦμαι μὲν αὐτὸς ἐπ'
» αὐτοῦ καταφρονεῖται δὲ παλαιὰ φίλια καὶ τοι τί
» λέγω τοῦτο ὅπου γε δείγμα σαφὲς εἴνεγκεας
» τὸ γὰρ ἐπιστεῖλαι τῷ σὺ πατρί ἐμοὶ δ' οὐ εἶτα
» καὶ τοῖς πρὸς ἐκείνον γράμμασιν, ἐμὲ προσγράψαι
» προσαγορεύσαι, καὶ μήτε συνουσίας μνησθῆναι τῆς
» ἐν μουσεῖοις· μὴ' ὡς μαθημάτων ἡβήματα τῶν
» αὐτῶν· μήτε τῶν πολλῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑπέ-
» σχον μοι ἀπαίρειν μέλλων ὡς καμῶν σὰ γράμματα
» δεξιόμενου πῶς οὐ σαφῶς καταφρονούντος. ἀλλὰ
» ταῦτα μὲν μοι μαντεύσθαι ἐκεῖνα δίδωσιν ἡ σὴ
» σιωπὴ· ἐγὼ δὲ οὔτε ῥαδίως πείθειν ἑμαυτὸν ἄξιω,
» εἰδὼς ἀκριβῶς σὲ καλὸν καὶ γαθὸν ὄντα, καὶ μη-
» δέποτε λήβῃ τῶν φίλων λαβόντα οὐτ' αὖθις μὴ
» πιστεύειν οἷός τε εἰμὶ δι' ἣν περ ἔφην αἰτίαν νο-
» μίζω τοίνυν καὶ σοι μεταμέλειν μὴ τοῦτο πε-
»πραχότι, ἀκριβῶς γὰρ οἶδα τὴν σὴν φύσιν, ὅταν
» τι μὴ πράξῃς τῶν τοῖς φίλοις κεχαριτωμένων,
» σαυτῷ μέμενσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φύ-
»σεως εἴ. εὐ οἶδ' ὅτι δράσεις τὸ εἰωθός. εἰ δὲ μὴ
» τὸ γ' ἕτερον. καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς ἐμῆς ὑπονοίας
» ὅπως τε πρὸς ἡμᾶς ἔχῃς μέχρι τούτου. οὐδὲ
» γὰρ χρὴ πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ ταῦτα πρὸς σὲ

Οἱ πρόσφυγες Ἕλληνες παρὰ τοῖς Μεδίοις.

ἢ πλείω λέγειν· ἀλλ' ἄρχει καὶ τὰ μικρά· τινὰ τού-
 ῳ τῶν εἰπεῖν ἡ τούτῃ τὸ εἶδος τοῦτο ποιῆται. Ἀπὸ
 ἢ δὲ σε μαθεῖν καὶ τὰς συμφορὰς τῆς ταλκιπύρου
 ἢ πατρίδος, εἰ καὶ μὴ τυγχάνῃς ἀγνοῶν ἐν οἷῳ τε
 ἢ κινδύνῳ καθεστῆκαμεν οἱ ταύτην οἰκοῦντες ὅπως
 ἢ ἡμῖν συντεύξαι καὶ ὅπως σὲ μὲν εὐδαίμονα κα-
 ἢ λούμεν, καὶ καλῶς εἰδῶτα το σὲ δεῖ χρῆσθαι· ἢ
 ἢ μᾶς δ' ἀτυχεῖς καὶ μετὰ τοὺς ἀνείκας οὕτω γὰρ νῦν
 ἢ προσήκει κατ' αὐτάς, τὸ πάλαι θηηλούμενον ὑπὸ
 ἢ τῶν πολλῶν ὡς ἤζουσιν οἱ βαρβάροι καὶ περιστοὶ
 ἢ γήτορας τὴν ἡμετέραν πατρίδα· καὶ πᾶσαν ἐλέ-
 ἢ πολὺν ἐπιχειροῦσιν ὥστε ταύτην ἐλαῖν νῦν εἰς
 ἢ ἔργον ἦκει καὶ φόδος δὴ καὶ κίνδυνος περιστῆ-
 ἢ κασιν ἡμᾶς· τῶν μὲν βαρβάρων ἔξω τῶν τειχῶν
 ἢ παρακαυτήμενων τῶν πολιτῶν δ' ἐντὸς κατατρο-
 ἢ γομένων· καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους πόρους, κατὰ
 ἢ τὴν προφήτην ἐσθίωντων τῶν πολεμίων, ἡμῶν δ'
 ἢ ἐκείνους ὀρώντων, τοῦτο ποιοῦνται, οὐ δυναμένων
 ἢ κωλύσαι· καὶ οὐ τοῦτο πῶς δεινὸν καὶ παρὸν δει-
 ἢ νόν, ἀλλ' ἀφανίζουσι· ἐν ἀγροῦς κατασύρουσι δὲ

ἢ κ' ἡμῶς κατασκάπτουσι δὲ πόλεις· ἀπειλοῦσι δ'
 ἢ ἡμῶς τοιαῦτα οἷα ὁκνῶ μὲν τοι εἰπεῖν αὐτοὶ πρὸς
 ἢ σέ, οἶδας δὲ σύ τε καὶ πᾶς ὅστις εὐφρων ἀκρι-
 ἢ θέσπερον ἔραυ· καὶ τῶν ἡμετέρων ἀστυγαιτῶν
 ἢ κακῶς πασχόντων ἡμῶν δ' οὐκ ἔχόντων ἐκείνοις
 ἢ βοηθῆται, παντάπασιν ἀπολώλασιν ἢ ἦ. καὶ μὴ
 ἢ τῶν λεία γεγέννηται τὰ κείνων, τοσαῦτα γὰρ καὶ
 ἢ τηλικαῦτα κακὰ πεπόνθασιν οἱ δυστυχεῖς ὑπὸ τῶν
 ἢ βαρβάρων ὥστε ἔξανδραποδίσαντο αὐτοὺς καὶ δὴ-
 ἢ σαντες τῷ χεῖρε ἀπήγαγον εἰς τὴν αὐτῶν ἀναγ-
 ἢ κάζοντες δουλείαν, καὶ τοῦτο μὴ οἶον ὡς αὐτοὶ
 ἢ μὲν πεπόνθασιν ὡς ἡμεῖς δ' οὐποτε πεισόμεθα.
 ἢ Ἄλλ' ἴσθι μόλις ἀφίξεταί καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸ δει-
 ἢ νόν ὥς περ καταβολὴ πυρετοῦ· τοσούτος γὰρ κίν-
 ἢ δυνος ἡμῖν περιεστὶν ὥστε δέδοικα ὁκνῶ δ' ὑμᾶς
 ἢ εἰπεῖν τὸ δούτερον, ἀπάσαιτο γὰρ θεὸς ταυτησὶ
 ἢ τῆς πόλεως, καὶ εἰ μὴ τὸ καλῶς ἄρχειν εἰδότε
 ἢ πᾶς ἡνίας τῆς ἀρχῆς παρόχρετο νῦν, οὗτος τε
 ἢ πάντα λίθον κατὰ τὴν προμήναι ἐλίνει, πάντα
 ἢ δ' ἐπραττε πρὸς φυλακὴν ἡμετέραν, καὶ προσέτι

« γὰρ τὸ τῶν ἀστυγαιτόνων ἄστυ, τῶν λατίνων φημί,
 « ταῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς μετ' ἡμῶν γενέσθαι πε-
 « ποίηκεν, καὶ τὸν βαρβάρων ἐχθρόν νοτιῆσαι παρε-
 « σκεύασεν, πάλαι ἂν ἀπολώλαμεν ἡμεῖς τε καὶ εἰ-
 « νον. νῦν δὲ, εἴτ' ἐμὰς παριδὼν ἀμαρτίας, εἴτε
 « φιλαρέτων ἀνδρῶν εὐχὰς εὐμενῶς ἀκούων, ἡμῖν τε
 « τοῦτον ὡς θεῖον τι δῶρημα δέδωκε· κακείνους
 « πρὸς ὁμόνοιαν ἤγαγε καὶ μέχρι ταύτης τῆς ἡ-
 « μέρας ἀσφαλῶς ἔχει τὰ ἡμέτερα. Οὗτος τοίνυν
 « ὁ πάντα μὲν παρενεγκὼν βασιλεὺς ταῖς εὐδου-
 « λίας, πάντα δ' ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἡμετέρας ποι-
 « ῶν πατρίδος, πάντα δ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, εἰς τὴν
 « τοῦ βαρβάρου γῆν ἐλθὼν καὶ πᾶσαν μὲν κακώσας
 « μέρη δ' αὐτῆς ὡς τελείως ἐκτρίψας, τέλος μὲν
 « τῶν αὐτοῦ πόλεων λαθὼν καὶ ταῦτα μαχεσάμε-
 « νοι παρεττήσατο, ταύτης οὖν κρατήσας καὶ φρου-
 « ριον ποιήσας, ἐξ αὐτοῦ καθ' ἐκάστην ὁρμώμενος,
 « τὴν ἐκείνου κακῶς ποιεῖ, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα
 « τοιαῦτα. Καὶ οἷα οὐ κἂν τις ἡμῖν φθονῆσαι· τὰ δὲ
 « σὰ ποδαπά. Ἄρ' εἰκότασι τούτοις ἢ μικρὸν ἢ με-
 « ζον; οὐ μὲν οὖν εἶποι τις ἂν εὖ φρονῶν· πῶς ὅς
 « σύνοι μὲν ἀνδράσιν ἀρέσκειν τοὺς μᾶλλον σπουδᾶ-
 « ζουσιν ἢ περ ἀνθρώποις. σύνοι δὲ συγγράμμασιν
 « ἀνδρῶν φιλαρέτων, οἷος οὐδὲν οἶμαι βέλτιον ψυ-
 « χὴν κοσμήσαι καὶ κρείττω πάντων καταστήσαι.
 « εἰδ' ἀπηλλαγμένους τούτων τῶν βορῶν πάντων.
 « Διὰ ταῦτα τοίνυν ἴσθι καὶ τὰ τοιαῦτα σὲ ζη-
 « λοῦμεν καὶ μακάριον ἡγοῦμεθα ὥσπερ ἐφθήμεν εἰ-
 « σὺ πάντες, ἡμᾶς δ' ἀτυχεῖς ἐστερημένους τούτων
 « πάντων. Ἀλλὰ δαιή μεντε θεὸς καὶ ἡμῖν, μὴ παν-
 « τάπασιν ἀμοιρῆται τῶν τοιούτων καλῶν. σὺ δ'
 « ἐπειδὴ τῆς τε πατρίδος, καὶ ἡμῶν τῶν φιλοῦντων
 « κακῶς πασχόντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ σαυτοῦ
 « νομίσας μετ' ἡμῶν τοῦτο πάσχειν, μὴ ταύτῃς παυ-
 « βείης ὑπὲρ ἡμῶν εὐχεσθαι, καὶ τοὺς ὄντας ἀγα-
 « θοὺς ἀνδρας μετ' αὐτοῦ μὴ διαλείπης πρὸς τοῦτο
 « διεγείρων, ὅπως ἡμῖν καὶ ταύτῃ πληρῆς τὰ εἰ-
 « νότα.

Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα ἀνεπίγραφος ἐπιστολή, ἐν σελ. 242.

« Καὶ ἀπόντας οὐχ ἤττον ἢ παρόντας ἔγνωσ
 « εὐφραίνειν· τοῦτο δὲ σοι ἐκ τοῦ τῶν γραμμάτων
 « σθένους. ὁ δὲ ποῦ θ' ὡς ἡμᾶς ἡκοντας πάσης ἐνέ-
 « πληταν ἡδονῆς. ἐν γὰρ τῷ νεῷ ταῦτα δεξιόμενος
 « ἀνεγίνωσκον. θέατρον δ' ἦν ἀληθῶς, πάντας ἡμῖν
 « ὥσθι καθ' ἐταιρείαν ἐξημένους αὐτῶν ἔχοντας
 « ὁ μὲν γὰρ, τὸ τοιοῦτον ἤκε πόθεν εἶρε τ' ἀγα-
 « θόν· ὁ δὲ με πάλιν ἀναγινώσκειν ἡξίου. διψῶν
 « δ' ἑτερος ἀπηλῆλττο ἀχθόμενος ὥσπερ τῷ μὴ
 « μακρὰν εἶναι τὴν ἐπιστολήν. καὶ ὁλος τῶν ἀπάν-
 « των εὐρεῖ ἐς μὴ τῶν γραμμάτων ὁλος ἦν. οὕτως
 « ἡμᾶς οἷς ἐπέστειλας εἰστίσας· καὶ μὴ παύσαιτο
 « γὰρ φίλη μοι κεφαλὴ τοιαυτ' ἐπιστείλων, οἷς ἐμέ
 « τε τὰ μείζω χαρίζομενος ἔση, σαυτῷ δ' ἐπαίνους
 « παρὰ πάντων ἐγείρων. ἀλλὰ γὰρ οὐχ ἤττον ῥη-
 « τορεύειν ἢ φιλεῖν εἰδότα, εἶναι τὰ γράμμαθ' ὑπέ-
 « ρφαινεν. ἐμέ τε γὰρ τοῖς ἐπαίνοις αἶρων σαυτὸν
 « δ' ἐλάττω ποιῶν, παραπλήσιον ποιεῖς ὥσπερ ἂν
 « εἰ τις νέστορι παραβάλλων θεοσίτην, ἔπειτα δι-

« καιος ὢν ἐπὶ τῷ νέστορι τὰς ψήρους ἐκφέρειν ὁ
 « δὲ τὸν θεοσίτην αἰροῖτο ἀμετροσκήν ὄντα καὶ τέ-
 « ρας ἅπασιν. ὅπως τοίνυν μὴ δόξῃς ἐλέφαντα ἐκ
 « μύνας ποιεῖν. »

Αἱ δύο ἀνωτέρω ἐπιστολαὶ ἀποδίδονται εἰς Μάρ-
 κον τῶν Εὐγενικῶν τὸν Μητροπολίτην Ἰκρέσου (Ἰδὲ
 Bandini. Catalogus Codicum Graec. MSS. Bi-
 bliott. Med-Laur. Tom. III.)

Ἡ πρώτη φαίνεται γραφεῖσα ἐκ Κωνσταντινου-
 πόλεως, καθότι διηγέεται τὴν πολιορκίαν αὐτῆς ὑπὸ
 τῶν βαρβάρων, τὸν τρόπον τῶν πολιτῶν κινδυνεύόντων
 νὰ πέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδυσωπήτου καὶ ἀ-
 γρίου κατακτητοῦ!

Ἐν σελ. 247. Γεωργίου Κουρτέση τοῦ Σχολα-
 ρίου μετὰ τὴν ἄλωσιν χρηματίσαντος Πατριάρχου
 Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ τὸ ὄνομα Γελάδιος. Ἐπι-
 στολαὶ 28.

1. Ἰωάννη μαθητῇ.
2. Τοῖς ὁμιληταῖς.
3. Πρὸς Ἰωάννην μαθητὴν μέθοδος κτλ.
4. Τῷ αὐτῷ.
5. Τῷ αὐτῷ.
6. Τῷ δεσπότη Κυρίῳ Θεοδώρῳ.
7. Τῷ αὐτῷ.
8. Τῷ Πάπα κυρίῳ Βησσαρίωνι.
9. Δημητρίῳ τῷ Μακρινῷ.
10. Τῷ τιμιωτάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις κυρίῳ Μα-
καρίῳ.
11. Τῷ Βασιλεῖ.
12. Τῷ κυρίῳ Ἰωάννῃ διακένῳ τῷ Εὐγενικῷ.
13. Τῷ δεσπότη κυρίῳ Κωνσταντίνῳ.
14. Τῷ πάπα κυρίῳ Βησσαρίωνι.
15. Τῷ Πάπα Εὐγενίῳ.
16. Τῷ Φιλέλφῳ.
17. Ἀλεξίῳ τῷ Λάσκαρῳ.
18. Τῷ Ἰκρέσου κυρίῳ Μάρκῳ τῷ Εὐγενικῷ.

Αὗται πιθανώτατα εἰσὶν ἀνέκδοτοι. Ἰδὲ περὶ τῶν
 συγγραμμάτων τοῦ Σχολαρίου Fabric. Bibliott.
 Graec. vol. X. p. 366.

Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ χειρογράφου·

« Λίαντα σου ἡ μνήμη, αἰανία σου ἡ μνήμη, ἀ-
 δελφὸς ποθεινότετε Ἰωάννη Κουρτέση (1). ὃ ἦν κτήμα
 ἡ βίβλος αὐτῇ. Οἶμοι, οἶμοι, εἶναι ἐστερητοὶ δει-
 λαιοὶ ἀγαθοῦ. » —

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LV. Cod. IX

Τίτλος αὐτοῦ — Θεοδώρου Γαζῆ περὶ Μηνῶν,
 περιέχει δὲ τὰδε·

1. Περὶ Ἀρχαιολογίας Τούρκων — Θεόδωρος
 Φρανκίσκος Φιλέλφῳ εὖ πράττειν. (ἰδὲ καὶ Λέοντος
 Ἀλατίου Σύμμικτα. Τόμ. I')
2. Δημητρίῳ τῷ Σγουροπούλῳ.

(1). Π. θανόν συγγενὴς Γεωργίου Κουρτέσου τοῦ Χίου δι-
 δασκάλου χρηματίσαντος τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ἐν τῷ τῆς
 Πέσης Πανεπιστημίῳ.

3. Ἀνδρονίκῳ τῷ Καλλίστῳ — ἀπὸ Ῥώμης.
 4. Τῷ αὐτῷ.
 5. Βησσαρίῳ Καρδινάλει — ἀπὸ Ῥώμης.
 6. Τῷ αὐτῷ — ἀπὸ Ῥώμης.
 7. Τῷ αὐτῷ — ἀπὸ Ῥώμης.
 8. Ἀλεξίῳ — εἰς Τάραντον — ἀπὸ Ῥώμης.
 9. Τῷ αὐτῷ.
 10. Φραγκίσκῳ Φιλέλφῳ — ἀπὸ Ῥώμης.
 11. Ἀλεξίῳ — ἀπὸ Βιτερβίου.
 12. Τῷ αὐτῷ — ἀπὸ Ῥώμης.
 13. Τῷ αὐτῷ — ἀπὸ Ῥώμης.
 14. Τῷ αὐτῷ — ἀπὸ Παλαιονάστρου.
- Αἱ 14 αὗται ἐπιστολαὶ εἰσὶν ἀνέκδοτον.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LVI. Cod. XXII.
Τίτλος — Μαξίμου ἐπιστολαί.

Ἐπιστολαὶ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη πρὸς διαφόρους, τὸν ἀριθμὸν 121, ἀνέκδοτοι εἰσέτι.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LIX. Cod. XII.
Τίτλος — Λόγοι, ἐπιστολαὶ καὶ ἔπη διαφόρων.
Ἐν ᾧ καὶ ἐπιστολαὶ 180 Μιχαὴλ Χωνιάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν.
Αἱ πλείσται αὐτῶν ἀνέκδοτοι.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus VII. Cod. XL.
Τίτλος — Ἀνωνύμου ἐπιστολαὶ πρὸς Κωνσταντῖνον Αὐτοκράτορα.
Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται πρὸς διαφόρους τὸν ἀριθμὸν 230 εἰσὶ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Luca Holstenii, τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ καὶ αὗται ἀνέκδοτοι.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LIX. Cod. XXVI.
Τίτλος — Λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ διαφόρων.
Αἱ ἐφεξῆς ἐπιστολαὶ, τὸν ἀριθμὸν 22, Δημητρίου τοῦ Κυδωνη, εἰσὶν ἀνέκδοτοι.

1. Ἀνεπίγραφος.
2. Τῷ Ταρχανιώτῃ.
3. Τῷ Βασιλεῖ Κυρῷ Μανουήλ.
4. Τῷ Χίῳ Ἰατρῷ.
5. Ἀνεπίγραφος.
6. Τῷ φιλοσόφῳ Κυρῷ Γεωργίῳ.
7. Τῷ Βασιλεῖ Κυρῷ Μανουήλ.
8. Ἀνεπίγραφος.
9. Τῷ αὐτῷ.
10. Τῷ αὐτῷ.
11. Τῷ αὐτῷ.
12. Τῷ Βασιλεῖ Μανουήλ.
13. Τῷ αὐτῷ Βασιλεῖ Κυρῷ Μανουήλ.

14. Τῷ αὐτῷ.
15. Τῷ αὐτῷ.
16. Τῷ αὐτῷ.
17. Τῷ Δεσπότη Κυρῷ Θεοδώρῳ.
18. Τῷ Ταρχανιώτῃ.
19. Τῷ Βασιλεῖ Μανουήλ.
20. Τῷ αὐτῷ.
21. Τῷ αὐτῷ.
22. Τῷ αὐτῷ.

Τὸ χειρόγραφον, τοῦτο ἐκ χάρτου τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος σύγκειται ἐκ φύλλων 133, εἰς 4ον.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LIX. Cod. XXXV.
Τίτλος — ἐπιστολαὶ διαφόρων.

Ἐπιστολαὶ Συνετίου, Θεοδώρου Ξανθοπούλου, Θεοδώρου Λασκάρεως υἱοῦ Ἰωάννου τοῦ Δούκα, περὶ διπλωματικῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ πρεσβειῶν.

Αἱ πλείσται εἰσὶν ἀνέκδοτοι.

Τὸ χειρόγραφον, ἐκ χάρτου τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος, σύγκειται ἐκ φύλλ. 204, εἰς 4ον.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LXXXVII. Cod. XVI.
Τίτλος — Ἀριστοτέλους περὶ Κόσμου.
Ἐν σελ. 64. Ἐπιστολὴ τοῦ λογιωτάτου Κυρῶ Σάββα πρὸς τὸν σοφωτάτον Βλεμίδην.
Ἡ ἐπιγραφή ἔχει οὕτω·

« Ἀξιόπρωτον Νικηφόρον εὖχος θεοσοφίης,
Ἐκ κραδίης περιληψένον γήραος ἄλκαρ ἑμοῖο.
Ἐσχατόπρωτος ἀριπρεπέως Θεόδωρος ἀείδω,
Ἄλλ' ἀλαδὰ πᾶν λόγων ἐς ἀγῶνας μὴ μὲ καλεῖντα ».
Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνέκδοτος.

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LXXIV. Cod. III.
Τίτλος — Γαληνοῦ διάφορα.
Ἐν σελ. 50 ἀναγινώσκομεν τάδε·
Χρησμός τοῦ Ἐξαμηλίου.

« Ὅταν πίτῃς κόνιν δέξηται, καὶ κόνις λίθρον, τότε κρητὲρὸς γινήσεται περίβολος Ἰσθμοῦ, μακάριτος γάρ ἔσται, ὃς τέταρτον κτήσεται Ἰσθμόν. »

Ἔστι δὲ ἐρμηνεία τοῦ χρησμοῦ αὕτη·

« Πίτῃς, ἦτοι αἱ σανίδες, αἱ εἰς τὴν Βενετίαν ἐγένοντο, λίθρον, τὸ αἶμα τὸ μεμιγμένον μετὰ τοῦ κονιορτοῦ, μακάριτος γάρ, κτλ. ἦτοι ὁ δούξ τῆς Βενετίας Ἰσθμὸν τειχίσας τὸ στροφ. ἰνδ. ια. ὀκτωβ. 15. Τὸ μὲν πρῶτον ἐκτίσθη παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ Πελοποννησιακῶν, ἐρχομένου τοῦ Εὐρξου μετὰ τῶν Πελοποννησίων. Τὸ δεύτερον παρὰ Νέρωνος. Τὸ τρίτον παρὰ Βασιλέως κυρίου Μανουήλ τοῦ . . . τὸ τέταρτον παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου. »

—ο—

Χειρόγραφον. Pluteus LX. Cod. VII.

Τίτλος — Ἐπη καὶ λόγοι Θεολογικοὶ διάφοροι.

Ἐν σελ. 163. — Τοῦ Κυρίου Εὐγενίου στίχοι Ἰαμβικοὶ εἰς φυτὸν Πόλεως Πανόρμου Νύμφερων καλούμενον.

« Τὸν δελφικὸν μὲν καὶ θαρνοστερῇ τρίπουν,
Τὸν χρηματιστὴν λοξίου τῶν θεσφάτων.
Τὸς τοῦ Διὸς δρυὸς τε τὰς προσηγόρους,
Ὅν περ τροφὸς πέφυκε Δωδώνης πέδον.
Μῦθοι προηγόρευσαν Ἑλλήνων παλαι,
Μεστοὶ τεράτων κουκίλων πεφηνότες.
Ἐγὼ δ' ὅπερ νῦν προὔθεμν διαγράφειν,
Οὐ πλάσμα κακὸν, οὐκ ἄκουσμα τυγχάνων.
Ὁφθαλμοφανῇ τὴν κατάληψιν νέμει.
Εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἐν Πανόρμῳ τῇ πόλει
Πλείστον φυτῶν δένδρων τε καρπίμων γένη.
Καὶ παντοδαπῶν ἀνθῶν πολυχρόων.
Ἀλλ' ἐν τι παράδοξον αὐτῶν ἐξέρυ,
Εὖσμον, εὐχρουν, τερπνότετον τῇ θάῃ,
Συνηρεφέες κύκλωθεν φύλλοις τριστίχοις.
Τοῖς μὲν μέσοις λαχοῦσι βαφοὶ πορφύραν,
Τοῖς δ' ἐντὸς ἐμφαίνουσιν εἶδος χρυσοῦ,
Τοῖς θύραθεν δὲ χλωρότης ἐπιζάνει,
Κάτωξιν, ὥσπερ οὔσι τῶν ἐσωτέρων,
Μικροῦ τις ἦν δόξειεν ἐκ τῶν χρωμάτων,
Ἄλλην τιν' ἔριν δῆθεν ἱστουργουμένην.
Καλοῦμεν αὐτὸ Νύμφερων κοινῷ λόγῳ.
Ἰσως λαδὼν τὴν κλῆσιν οὐκ ἀπεικότως,
Νομφῶν πρὸς αὐτῶν, καὶ γὰρ ὑδάτων δίχα,
Ἐπεισιρόντων εἰσαεὶ ζῆν οὐκ ἔνι.
Ἰδὼρ δόμον λείλαχε καὶ τροπὴν ὕδωρ,
Γλυκὺ, διειδές, οὐκ ἐπίκλυζον μᾶλλον,
Οὐδὲ χρονίζον, τοῦ φυτοῦ γὰρ ἡ φύσις,
Τέθηλε καὶ γέγηθε προσφάτω βόω.
Τεῖνει δὲ κάτω τὸν πολύτρετον πόδα,
Ἰφ' οὗ τὸ φίλον ἐξανιμάται πόμα,
Αἰσθητικὴν οἶον δὲ δύναμιν φέρον,
Πρὸς τὰς κινήσεις ἀφορᾷ τοῦ φωσφόρου.
Τοῦ ἡλίου νέυμασι πάντῃ συντρέχει,
Ὡς τις θεράπων τῇ βάσει τοῦ δεσπότου,
Καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς ἐλιγμοὺς συστρέφων,
Συνανατέλει καὶ δύνει δεδυκότε.
Μετουρανοῦντι συνανιστᾷ τὴν κάραν.
Ἐωθινῆς μὲν μειδίᾳ φωταυγίας,
Ἀναπατῶν τὰ φύλλα χαλῶν δίκην.
Κλείει δὲ ταῦτα στεγνύσας πρὸς ἑσπέραν,
Ἡδὺς δὲ θάπτει τὴν ὑπὲρ γαῖαν δίην,
Διαδραμούσης πηγᾶτος κραιπνοῖς πύλοις,
Ἵππειοῦσι τὸ νῆμα μέχρι πυθμένος,
Χωρεῖν. . . . ἔνθεν οὐ σθένει περικτέρω,
Ἀντιτυποῦντος δώματος βαρυτέρω.
Ἡ γὰρ ἂν οὐκ ἔλξει καὶ πρόσσω θείν,
Πρὶν ἐξαννύσαι κυκλικῆς φορᾶς δρόμον.
Ἀλλ' ὅρ' ὕδωρ τὴν νόσσαν αὐτίκα στρέφον,
Τῆς ἀντολῆς θρία καταλαμβάνει,
Καὶ συνανίσχον ἡλιακῆς ἀκτίσιν,
Ὡφθῇ διαυγέστατος οἷος ἡμέρας,
Κἂν εἰς ὕδωρ βληθῇ δὲ τμηθῇ ριζέθεν,
Πολὺν χρόνον δίσκιν εὐθαλῆς μένον,
Τῷ νυκτερινῷ συμπιλούμενον σκότῃ,
Φέει δὲ χαῖρον καὶ πλατύνον τὸ στόμα.

—ο—

ΣΗΜ. τὸ Ποίημα τοῦτο ἐξέδωκεν ὁ Βιβλιοθηκάριος Bandini ἐν τῷ Τόμῳ Α' τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς Λαυρεντιανῆς.

Ἐν σελ. 218. Τοῦ Θεοῦ Χρυσόστομου χαρακτηριστικά.

α Ἦν δὲ ὁ θεὸς χρυσόστομος κατὰ τὸν τύπον τοῦ σώματος, βραχὺς πάνυ τὴν ἡλικίαν, μεγάλην κεφαλὴν ἔχων, τοῖς ὤμοις ἐωρόν. ἰσχνὸς ἀκριδέστατον σπέρμα. ἀρὺς τοὺς μυκτῆρας. ὠχρότατος μετὰ τοῦ λευκοῦ. κοῖλος τοὺς κόγχρους τῶν ὀφθαλμῶν καὶ βολβοῖς τούτων ἐγκεχυμένος μεγάλοις. οἷς καὶ συνέδαινε χαριέστερον ταῖς ὄψεσιν ἐνστιλβεῖν. εἰ καὶ τῷ λοιπῷ χαρακτηρῇ. τὸ λυπούμενον ἀχθόμενον ἐδήλου. ψιλὸς, σαλακρὸς, καὶ μέγας τὸ μέτωπον. καὶ πολλὰς ταῖς στολίσι κεχαραγμένος. ὧτα περικείμενος μεγάλα. καὶ τὸ γένειον μικρὸν καὶ ἀραιότατον, ὑπὸ πολιὰν ταῖς θριζίν ἐξανθῶν. β.

Ἐν Σελ. 213.

Τετράστιχα Γαβρίου - ὡν 20 ἐξέδωκεν S Theophilus Caberus τῷ 1760, μηνὶ Σεπτ. α'.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο τῇ ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος μέρος μὲν ἐκ χάρτου μέρος δὲ ἐκ παλιμψήστου μεμβράνης ἐκ φυλ. 246 εἰς 4ον, εἶναι κάκιστα γεγραμμένον.

Ν. Σ. Καλούτσος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ.

(Ἴδε φυλλάδ. ΡΑΓ' καὶ ΡΑΕ')

Μιχαήλ Ἀγγέλος.

—ο—

Τὴν Φλωρεντίαν διαχωρίζομεν ἀπὸ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἰταλίας· ναὶ μὲν μετέχει καὶ αὐτὴ, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαί, τοῦ καθολικοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ φυλάσσει ἴδιον χαρακτήρα, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀνεκθυμίζει τὴν ἀναρχίαν καὶ τὰς δυστυχίας τῶν Ἀθηναίων. Εἰς αὐτὴν λοιπὸν ἀνήκει καὶ ἡ ἀγορὰ, καὶ ὁ δῆμος εἰς αὐτὴν, ὡς ἐν Ἀθήναις, καὶ ἡ ζωγραφία, καὶ ἡ αἰσθησις τοῦ ὡραίου τύπου.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ, ὡς καὶ ἐν Ῥώμῃ, λογισμὸς πικρὸς καταλαμβάνει τὴν καρδίαν ἡμῶν· ὅποια συμμαχία δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τῶν θορύβων τῆς ἀγορᾶς. Πῶς εὐρήσῃ ἡ Φλωρεντία σύνδεσμον μετὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς χαρακτήρος ἐμδαφέντος εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων; Ἰησοῦς ἄρα καὶ ἀναρχία, τύπος ἀφελῆς καὶ τύπος ἡρωϊκός, ἰδοὺ τὸ προνόμιον τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς ἀπαραιμιλλοῦ μεγαλοφυΐας τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ὑπῆρξεν ἰσχυρὸς, καὶ γιγάντειος, καὶ